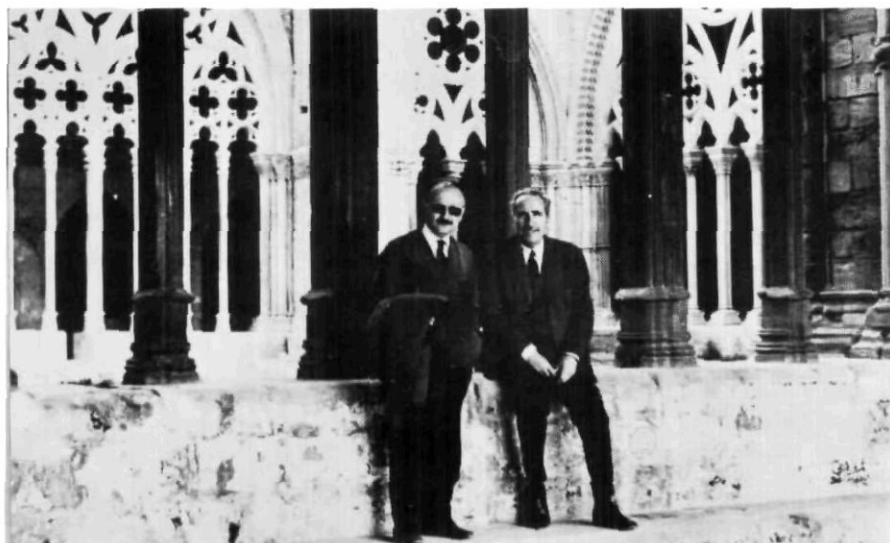

El «Curs d'iniciació a la llengua» de Marià Villangómez

per Joan Josep Guasch

Al claustre de la Seu Vella de Lleida (25-IV-1968), dos escriptors: E. Fajarnés Cardona i M. Villangómez Llobet.

Manuscrit d'uns exercicis per a la classe de català.

12a. Es pintor ^{avui} treballa més que s'escriptor. Sa senalla està més lluny que s'ovella. Si seguim sa idea que tens, crec que sa humilitat desapareixerà. Es jòvens i es al·lots també volen venir a sa platja. Ses egies i ses truges tenen uns bons corals. Es va fer malbé sa mà amb so punxó. Amb ses dits agafava es bocins de tongina. El ~~home~~ ^{home} va admirar aquella imatge del Pare Etern. L'any d'es cafè i jo jugàrem a la manilla. A l'esquena de la catedral hi ha es museu. Des de darrere del convent es veu la mar i la Mola de Formentor. A les puze ballarum la lluga i la custer. En Mateu i n'Eulària es casaren després-alris, però n'Andreu i na Maria ja m'pertegen. ~~Vén de can Pep i me'n vaig~~

Vén de can Pep i me'n vaig a ca n'Estere. A ca na Margalida són més esplèndids que a ca n'Annet. A Barcelona hi ha un barri que es diu Can Turis. Sa venda de Can Pere Botja és a Sant Agustí.

Sa venda de Ca's Costes pertany a Sant Jordi. A ca s'arquitecte hi va haver una reunió. ^(cas) Es meu gendre venia de ca s'hostolana. A ca sa tia hi ha un canterani que té un reial i mia. Es va a ca ses aragoneses p'es carrer

M'agradaria tenir una ment clara i prou facilitat de paraula per agrair a Marià Villangómez i Llobet tot el que els eivissencs li devem. Hauré de ser més modest. Em limitaré a agrair-li, amb pobres paraules —d'altra banda les millors que tenc—, el seu «CURS D'INICIACIÓ A LA LLENGUA» i els anys que porta ensenyant eivissenc sense altra paga que el goig de veure com, a poc a poc, creix el nombre de persones interessades a conèixer la nostra llengua, la nostra cultura. Crec que a en Marià li agrada donar aquestes classes, gaudeix de poder compartir el seu coneixement profund d'aquesta terra i les seues gents. Em recorda aquelles mares —dels temps anteriors de la societat de consum— que es passaven les hores planxant, fins ben entrada la nit, plenes d'il·lusió, perquè els seus fills «fessin goig» a la festa de l'endemà. Els fills lluien orgullosos aquells vestits i les mares alçaven el cap tot creixent-se, participant d'aquell orgull i d'aquella alegria. A en Marià, l'omple d'il·lusió compartir les satisfaccions que li suposa poder expressar-se plenament en la seua llengua. I és aquesta il·lusió continuada, aquesta satisfacció compartida, el que més li hem d'agrair de totes aquestes hores dedicades a ensenyar-nos en els repetits cursos de català que ha impartit a l'Institut d'Estudis Eivissencs.

Fruit d'aquestes classes és el seu llibre «CURS D'INICIACIÓ A LA LLENGUA». Fou editat per primera vegada, per l'Institut d'Estudis Eivissencs, l'any 1972. L'edició d'aquest llibre demostrà que la feina d'en Marià Villangómez i d'altres persones interessades en la difusió del coneixement de la llengua no era vana: l'edició s'esgotà en poc temps, prova de l'interès que ja despertava a les Pitiüses el coneixement del català.

L'any 1978 l'Institut d'Estudis Eivissencs realitza la segona edició —que s'està comprant encara més que l'altra—. En Marià Villangómez ha introduït algunes millores en aquesta nova tirada: ara ja és dotada d'un índex ben determinat i en les lectures, part fonamental de l'obra, ha incorporat

mostres importants dels treballs realitzats entre 1972 i 1978 per escriptors eivissencs, o d'altres, que parlen de les Pitiüses.

En la introducció de l'obra l'autor centra, en primer terme, quina és la llengua a la qual ens vol iniciar: «Totes les llengües presenten modalitats diverses que no rompen la seua unitat, consistents en algunes diferències de pronunciació, lèxic, etc., sobretot en la forma parlada. Dins el castellà, no parlen ben igual un andalus, un extremeño, un murcià o, ja fora d'Espanya, un argentí o un mexicà. Això mateix succeeix amb l'italià, l'alemany, etc. I també amb la nostra llengua, la catalana... Dins l'àmbit català, hi ha un grup oriental de dialectes i un d'occidental. La llengua dels eivissencs i formenters s'inclou en el primer grup.»

Després fa una breu exposició històrica dels orígens del català i de la seua arribada a les nostres illes. I demostra la unitat del nostre eivissenc amb la llengua catalana amb tota una sèrie de textos eivissencs, antics i moderns, corresponents a diferents èpoques, del segle XIII ençà.

Finalment ens explica l'estructura de l'obra. És ben senzilla. «Dins cada lliçó, després de les normes gramaticals, s'inclouen uns textos que fan d'aquesta publicació, a més d'una gramàtica elemental catalana, un vertader llibre de lectura. Aquests textos formen dues parts, una en la parla dialectal de les Pitiüses i l'altra en la llengua literària moderna, amb algunes mostres eivissenques antigues, escrites amb l'ortografia d'avui... Aquestes lectures (tant les que adopten les formes més prò-

pies d'aquestes illes com les que empren la llengua literària general) poden ser la base per a exercicis diversos...»

Es tracta, doncs, d'una vertadera antologia de la literatura eivissenca amb l'ajuda d'unes normes gramaticals, breus però molt útils, que suposa en conjunt una concepció ben avançada del que ha de ser l'ensenyament i l'aprenentatge d'una llengua: investigar l'estructura que l'aguanta quan la van creant els qui l'empren, sigui en el llenguatge col·loquial o en l'escrit literari o científic. La llengua d'un poble que viu és vida i no la podem «encorsetar» amb una normativa a la qual s'hagi d'adaptar. És la norma, la que surt de l'ús de la llengua i, per tant, la que s'ha d'adaptar.

JOAN JOSEP GUASCH

La mort de n'Estefania Reyes o la gavina a la gàbia (apocalipsi de cadàvers)

per Acteó

*A. P.T.G. perquè pugui recordar sempre el Puerto de Santa María, el temps de magranes, i un sopar de música, pa i vi.
A M. Villangómez, ample ocell del capvespre, perquè endevina sempre el subtil mot de Monsieur Poirot.
Homenatge a l'«Orient Express».*

¿El cor, el fegre, l'estómac, una menstruació difícil, un embaràs capritxós i alhora sinistre, un audaç ventall de records clavant-li agulles blanquinoses al cervell o, possiblement, una simple caiguda escales avall després d'una tempesta del fred i de l'aigua aprofitant ara que l'hivern, de mica en mica, enlluerna pedres i vents de tramuntana?... Però hi ha possibilitats que això, la seva mort real, vertadera, i les seves possibles motivacions mai es puguin esbrinar amb tota exactitud. Algú, ¡pobre infel·lí!, víctima del cinema i de moltes lectures esgalabrades, va voler escampar al voltant de la mort de n'Estefania Reyes un espès aire de misteri, sang i, per què no, violència amollada de qualsevol brollador.

(...la tarda fou esperançadora i neta. Els carrers, els tramvies, també la pluja, esdevengueren protagonistes reals de la funció teatral —ja sabeu, avui sessió contínua des de les 3,30 gran programa doble musical: «Cantando bajo la lluvia», de Stanley Donen, i «Un americano en París», de Vincent Minelli; complements: «El Hombre de Laramie», d'Anthony Mann. Preus especials.

«Soldados, clase de tropa, niños/niñas y mujeres en estado de merecer, ENTRADA GRATUITA»—. Les empreses a l'hora de la beneficència sempre actuen de forma arbitrària, unilateral i discriminadora.)

L'home geperut, jo mateix tal vegada, amagà els ulls sota la capa encesa, i, desconcertat, començà a demanar generoses copes

Marià Villangómez turista al Kremlin (Moscou), l'estiu de 1969.